

PROSLAVA 1100-GODIŠNJICE ĆIRILA I METODA U SOLUNU

Od 22—26. listopada 1966. god. održavale su se u Solunu, rodnom gradu sv. Braće Ćirila i Metoda, proslave povodom 1100-godišnjice početka slavenske misije. Misao da se i rodni grad dostojno oduži uspomeni svojih najvećih i najzaslužnijih sinova nikla je, kako to ističe u štampanom predgovoru programa proslava prof. I. Anastasiu, generalni tajnik Komiteta za proslavu, već 1963. g., kada se u stvari navršila ta značajna godišnjica, ali se zbog raznih drugih zaduženja i obaveza nije mogla ranije ostvariti.

Proslave je organizirala solunska mitropolija u zajednici sa Teološkim fakultetom i samim gradom Solunom, a na njima je učestvovao, osim predstavnika pravoslavne i katoličke crkve, znatan broj predstavnika raznih naučnih ustanova u zemlji i izvan zemlje. Jugoslaviju su zastupala 4 delegata.

Svečanosti su započele 22. X u 17 h svečanom Večernjom u katedralnoj crkvi sv. Sofije iza koje je predsjednik Komiteta za proslavu 1100-god. Ćirila i Metoda, solunski mitropolit Pantelejmon održao prigodni govor u kojem je pozdravio prisutne delegate i istakao značenje prosvjetiteljskog rada sv. Braće.

U okviru proslava održavao se od 24—25. listopada dvodnevni naučni simpozij, posvećen ćirilometodskoj problematici, na kojemu su referirali neki od istaknutih grčkih i stranih naučnih radnika. Prije početka samog simpozija, a nakon pozdravnih govora pojedinih delegata, podijelio je predsjednik Komiteta za proslavu svima učesnicima I tom radova posvećenih Ćirilu i Metodu te lijepu brončanu medalju na kojoj je s jedne strane izrađen lik sv. Braće, a s druge su strane prikazana dva stupa iz stare solunske crkve sv. Dimitrija (V st.).

Prvi dan simpozija održana su dva referata. Najprije je pročitao svoj referat na grčkom »Misija braće Ćirila i Metoda kod Hazara« prof. I. Anastasiu, a zatim je nastupio poznati češki slavist prof. Vašica s vrlo zapaženim referatom na francuskom jeziku: »L'œuvre ju-

ridique des Saints Constantin-Cyrille et Méthode«. U svom referatu prof. Vašica posebno je istakao važnost i veliko značenje pravnog djela sv. Braće koje obuhvaća prijevod Nomokanona, Zakon sudnj ljudem i Metodijev govor knezovima sucima, sačuvan u Kločevu glagoljašu. Na temelju analize sadržaja i jezika Metodijeva prijevoda *Nomokanona*, pokazao je prof. Vašica da se tu ne radi o običnom prijevodu nego o originalnom i neovisnom djelu koje je Metodije stvorio za potrebe moravske misije adaptacijama grčkog originala. Po jeziku taj dokument spada u velikomoravski period.

Zakon sudnj ljudem, najstariji slavenski pravni dokument, također je potrebama slavenske sredine prilagođeni prijevod jednog grčkog izbora kaznenih zakona, tzv. Ekloge (726 ili 741 g.). Taj je prijevod najbolje predstavljen u kraćoj redakciji Zakona sudnjega sačuvanoj u Ustjuškoj i Joasafovoj krmčiji. Dugo se držalo da je nastao u Bugarskoj. Međutim jezična je analiza tog spomenika, koju je prvi proveo Sobolevski, jasno otkrila njegovu moravsko porijeklo. Autor tog djela bio je Konstantin-Ćiril, a ne, kako je mislio Troicki, Ćirilov brat Metodije.

U direktnoj vezi sa Zakonom sudnim, kako je to pokazao prof. Vašica je i tzv. *anonimna homilija* iz Kločeva glagoljaša za koju je utvrđeno da se radi o originalnom Metodijevu djelu.

Drugi i zadnji dan simpozija održana su dva referata. Prije podne pročitao je prof. Damian Bogdan iz Bukurešta svoj referat na francuskom: »L'œuvre de Constantin Cyrille et de son frère Méthode en Roumaine« u kojemu se detaljno osvrnuo na odjeke ćirilometodske tradicije na rumunjskom području. Govoreći između ostaloga o Zakonu sudnjem koji je utjecao i na rumunjsku pravnu literaturu, D. Bogdan ukratko se osvrnuo na poznate teze o postanju tog dokumenta. D. Bogdan smatra da je sve dosadašnje teze oborio bugarski pravnik Boris Andreev prema kojemu je Zakon sudnj nastao u Bugarskoj. Autor mu je, prema Andreevu, bio

neki suvremenik cara Borisa, a ne, kako neki drže, Ćiril ili, kako drže drugi, Metodije.

Drugi referat pod naslovom: »Historijski okviri djela apostola Slavena« održao je poslije podne na grčkom prof. I Karajanopoulos.

Na kraju simpozija otkrio je u atriju biskupske palače grčki kralj Konstantin, koji je došao u Solun na završetak proslave, spomen-ploču na kojoj se komemorira 1100-god. velikog djela Solunske braće.

Proslave su završile 26. listopada svečanom akademijom u Velikoj auli Sveučilišta u Solunu na kojoj je o životu i radu Ćirila i Metoda govorio rektor Sveučilišta koji je iza toga priredio svečani prijem za sve učesnike proslave.

B. Grabar

TRÉCI SASTANAK MEĐUNARODNE KOMISIJE ZA RJEČNIK OPĆESLAVENSKOG KNJIŽEVNOG (CRKVENOSLAVENSKOG) JEZIKA

U travnju (25—29) god. 1966. održan je treći sastanak Međunarodne komisije za Rječnik općeslavenskog književnog (crkvenoslavenskog) jezika. Sastanak, koji je organizirao Sovjetski komitet slavista, održan je u prostorijama Instituta za ruski jezik AN SSSR-a u Moskvi. Sastanku su prisustvovali iz Poljske: L. Moszyński, iz Rumunije: G. Mihaila, iz SSSR-a: V. V. Vinogradov, L. P. Žukovska, A. S. L'vov, N. I. Tolstoj i O. A. Knjaževska (kao gost), iz Čehoslovačke: J. Kurz (predsjednik), B. Havránek i F. V. Mareš (drugi sekretar Komisije), iz Jugoslavije i Austrije: J. Hamm, iz Jugoslavije: P. Đorđić i A. Nazor (umjesto Vj. Štefanića). Svoj izostanak pismeno su ispričali članovi Komisije iz Bugarske: K. Mirčev i D. Ivanova-Mirčeva (prvi sekretar) i iz Jugoslavije: Vj. Štefanić (potpredsjednik), koji zbog bolesti nisu mogli sastanku prisustvovati. Komisija je jednoglasno izabrala za zamjenika predsjednika V. V. Vinogradova, jer je na sofijskom zasjedanju zaključeno da se za zamje-

nika predsjednika izabere predstavnik SSSR-a. Pročitano je pismo prvog sekretara Komisije D. Ivanove-Mirčeve. U pismu se kaže da će »jedinствeno rješenje pitanja biti sastavljanje pojedinačnih rječnika« i da bi »bugarska delegacija mogla s radošću diskutirati« i da bi Bugari mogli »izvršiti neke korekture i izmjene u radu na bugarskom historijskom rječniku u svrhu maksimalne ujednačenosti materijala.«

Na dnevnom redu bile su ove tačke: izvještaj o dosadašnjem radu Međunarodne komisije (J. Kurz), o potrebi izrade rječnika crkvenoslavenskog jezika (J. Hamm), odnos crkvenoslavenskog rječnika prema rječnicima narodnih jezika (L. Moszyński), puni aprakosi XI—XIV st. koji se čuvaju u bibliotekama SSSR-a i zadaci njihova daljnjeg proučavanja u vezi sa izradbom Rječnika općeslavenskog književnog jezika (L. P. Žukovska), izvještaji delegata pojedinih zemalja o izvršenom poslu na Rječniku (V. V. Vinogradov, G. Mihailă, P. Đorđić, F. V. Mareš), posebno o radu (i metodama) koji se izvršio u Staroslavenskom institutu u Zagrebu (A. Nazor), o pitanju jedinstvenog rječnika općeslavenskog književnog jezika i o pitanju produženja rada Komisije u slučaju izradbe samo paralelnih rječnika (A. S. L'vov), određivanje kruga spomenika za Rječnik općeslavenskog književnog jezika zajedno s prethodnim rješenjem pitanja periodizacije toga jezika i preciziranjem kronoloških i teritorijalnih okvira njegova funkcioniranja (N. I. Tolstoj), o tehnici ekscerpiranja materijala (F. V. Mareš).

Iz izvještaja delegata o radu na Rječniku u pojedinim zemljama vidjelo se da je ekscerpiranje crkvenoslavenskih tekstova češke provenijencije u Čehoslovačkoj završeno, jer su ti tekstovi uključeni u materijal za *Slovník jazyka staroslověnského*. Ostalo bi još da se ekscerpiraju tekstovi tzv. emauskog perioda, te bi se češki udio u izradbi Rječnika općeslavenskog književnog (crkvenoslavenskog) jezika mogao smatrati završenim. Staroslavenski institut u Zagrebu ekscerpira u principu po metodi češkog *Slovníka* materijal crkvenosla-